

REPUBLIKA SLOVENIJA

SLOVENSKA OBVEŠČEVALNO-VARNOSTNA AGENCIJA

AKTIVNOSTI
SOVE
v letu 2022

KAZALO

Predgovor direktorja agencije	1
Uvod	3
Krizna žarišča	4
Nezakonite migracije	5
Terorizem	7
Mednarodni organiziran kriminal	10
Proliferacija	11
Kibernetske grožnje	12
IZPOSTAVLJENO	14
Protiobveščevalna dejavnost	15
Gospodarska varnost	18
Hibridne grožnje	20
Sova v številkah	22

Joško Kadivnik, direktor Sove

PREDGOVOR

Slovenska obveščevalno-varnostna agencija se je v letu 2022 soočala s številnimi izzivi, saj sta se zaradi ruske agresije na Ukrajino in njenih daljnosežnih posledic varnostno okolje ter dotlej dokaj predvidljiva in stabilna varnostna arhitektura začela korenito spreminjati.

V agenciji se zavedamo pomena nacionalne varnosti za vse prebivalce Republike Slovenije in kakovost življenja na slovenskih tleh danes in v prihodnosti. Zato vse svoje vire intenzivno usmerjamo v pridobivanje podatkov, ki so pomembni za sprejemanje odločitev, s katerimi se zavarujejo nacionalnovarnostni in drugi vitalni interesi Republike Slovenije.

Bolj kot kadar koli doslej je zaradi današnjih varnostnih tveganj pomembno natančno in ciljno usmerjeno pridobivanje podatkov ob intenzivnem povezovanju z domačimi in s tujimi partnerji ter koriščenje raznolikih virov in oblik podatkov, ki omogočijo informacijam agencije za nosilce odločanja ustrezno širšo sliko posledic odločitev in hkrati preverjene konkretne informacije o določenih varnostno relevantnih vsebinah.

Cilji agencije sledijo hitro spreminjajočemu se varnostnemu okolju, v katerem prevladujejo tveganja in grožnje hibridnega značaja. To od agencije zahteva visoko stopnjo prilagodljivosti, temeljito poznavanje in razumevanje okolij, iz katerih izvirajo tveganja in grožnje, mehanizmov njihovega delovanja ter sodobnih tehnoloških sredstev. Zato v agenciji posebno pozornost namenjamo razvijanju multidisciplinarnih pristopov k izvajanju nalog agencije in optimiranju delovnih procesov.

O svojem delu praviloma javno ne govorimo. Vemo, da so nam zaupane pomembne in občutljive naloge. Podatke, ki jih pridobimo v okviru izvajanja svojih nalog, zato skrbno varujemo. A jih ne skrivamo pred nikomer, ki ima zakonsko določeno nadzorstveno funkcijo in pooblastilo, da se z njimi seznanijo. Strokovno izvajano nadzorstvo nad našim delom je namreč pomemben dejavnik pri vzdrževanju demokratičnih standardov tudi na obveščevalno-varnostnem področju in pri krepitvi zaupanja nosilcev odločanja ter javnosti v naše delo.

Zaupane naloge opravljamo odgovorno in ob spoštovanju tako temeljnih človekovih pravic kot potreb po pridobivanju informacij, na podlagi katerih lahko odvrnemo nevarnosti in grožnje za nacionalno varnost Republike Slovenije ter njene politične, gospodarske in varnostne interese.

Kot doslej bomo tudi v prihodnje sledili zavezi, da s svojim delom v okviru zakonsko opredeljenih nalog in pooblastil krepimo nacionalno varnost v Republiki Sloveniji in delujemo v dobrobit vseh njenih prebivalcev in prebivalcev.

S spoštovanjem,

A handwritten signature in white ink, appearing to read 'Kordina', is positioned below the closing text.

U V O D

Izbruh vojne na evropskih tleh, celo v naši neposredni soseščini, je povzročil obsežen prelom v evropski varnostni strukturi (mirno reševanje sporov in nedotakljivost evropskih meja) in spodbudil razmišljanja o novi varnostni politiki, povečevanju obrambnih izdatkov, vključevanju v Nato itd. Ta se v nasprotju s splošnim prepričanjem ne nanaša le na obrambno-varnostna vprašanja, temveč tudi na vprašanja, povezana z gospodarskimi posledicami, energetska varnostjo, varnostjo dobavnih verig, povečanim pretokom beguncev in migrantov, operacijami za izvajanje vpliva, kibernetскими napadi, terorizmom in nasilnim ekstremizmom, vohunjenjem ter jedrsko proliferacijo in organiziranim kriminalom. Vojna v Ukrajini je pospešila in dodatno okrepila aktualne varnostne trende, še posebej tiste, povezane s tekmo velesil za globalni primat. Povečuje se tudi tveganje za vse večji ideološki in kulturni razkol ter druge delitve, saj se upanje, da bodo globalizacija in krepitev čezmejnih trgovinskih odnosov preprečili vojaške spopade ni uresničilo.

Družbeni tehnološki razvoj je po drugi strani privedel do položaja, ko se na varnostnem področju krepi vloga civilnih nedržavnih akterjev, zlasti velikih tehnoloških korporacij. Zaradi dvojne, civilne in vojaške, uporabnosti njihovih tehnologij, npr. komunikacijskih satelitov, se briše meja med državnim in zasebnim na področju razvoja strateških obrambnih zmogljivosti. S strateškega vidika je zato vse pomembnejše dosledno izvajanje nadzora nad izvozom tehnologije in preverjanjem tujih naložb v strateške (tehnološke) sektorje ter krepitev lastne neodvisnosti v ključnih sektorjih.

V dinamičnem in hitro spreminjajočem se okolju je ključna naloga agencije zagotavljanje relevantnih, pravočasnih in natančnih podatkov, ocen in analiz o varnostnih trendih, izzivih in tveganjih za nacionalno varnost, ki (zakonitim naslovnikom) omogočajo sprejemanje odločitev o zaščiti nacionalnih interesov na osnovi verodostojnih informacij. Uspešno soočanje agencije s temi številnimi in raznovrstnimi izzivi in njeno izvajanje z zakonom določenih nalog sloni na njenih sposobnih in izobraženih uslužbencih z raznovrstnimi znanji ter zlasti na ustrezni tehnologiji in stalni nadgradnji tehnoloških kompetenc.

KRIZNA ŽARIŠČA

Agencija spremlja nestabilne politične, varnostne in gospodarske razmere v državah Bližnjega in Srednjega vzhoda ter Severne Afrike in Sahela, saj pomenijo stalen izvor tveganj za širše evropske interese in varnost, s tem pa za interese Slovenije. Ta območja se zaradi šibkih sistemov državnega upravljanja in gospodarstva, notranjih napetosti in nestabilnega varnostnega okolja soočajo s številnimi notranjepolitičnimi in varnostnimi izzivi, ki se kažejo v obliki oboroženih konfliktov v tekmi za notranjo ali regionalno prevlado, delovanja oboroženih uporniških in terorističnih skupin, vse bolj pa tudi kot posledica podnebnih sprememb.

Države v regiji, posebej Severne Afrike, ki so močno odvisne od uvoza žit, je v zadnjem letu močno prizadela vojna v Ukrajini, ki je vplivala na dvig cen prehrane ter energentov in tako še dodatno poslabšala socialno-gospodarske razmere. Na drugi strani pa so nekatere države v regiji izkoristile svoje energetske potencialne in okrepile povezave z evropskimi državami, s čimer pa so si povečale tudi svoje vzvode vplivanja. Glede na svetovne trende je pričakovati, da se bodo notranje napetosti v regiji nadaljevale, prav tako tudi grožnja organiziranega kriminala in nedovoljene trgovine.

Nestabilnost v regiji bodo zelo verjetno še naprej izkoriščale tudi teroristične skupine za krepitev svojega vpliva, med katerimi ostajata najbolj aktivni teroristični skupini Al Kajda in Islamska država, ki pomenita grožnjo tudi ciljem in interesom EU. Omenjene grožnje, ki so vir nestabilnosti regije, ostajajo tudi glavni razlog migracij iz regije proti Evropi. Ob tem obstaja verjetnost, da bodo severnoafriške države, podobno kot svoje energetske vire tudi migracijske tokove izrabljale kot orodje v odnosih z EU. Poleg terorističnih skupin pa v regiji delujejo tudi drugi zunanji akterji in velesile, ki jim ni v interesu stabilizacija oz. umiritev razmer, temveč le krepitev svojega vpliva.

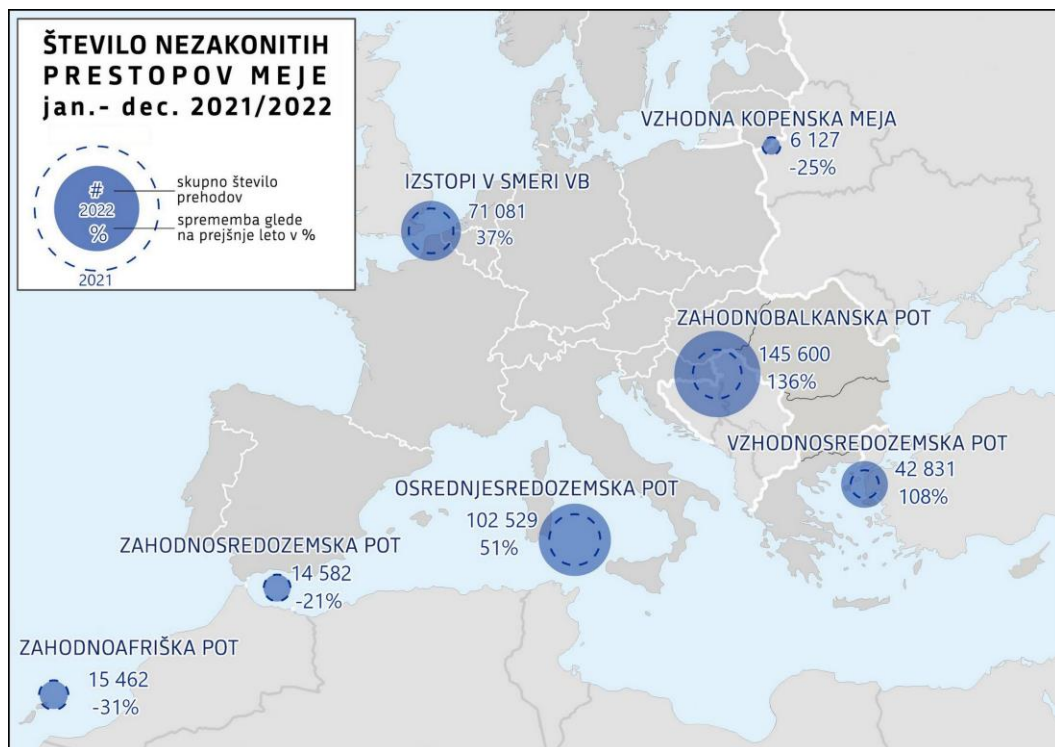
Dogajanje na Bližnjem vzhodu še naprej zaznamujejo izraelsko-palestinske napetosti. Tveganje za regionalno in globalno varnost pomeni tudi zastoj v pogovorih med Iranom in mednarodno skupnostjo za oživitev dogovora o iranskem jedrskem programu (JCPOA), Iran pa medtem nadaljuje svoje jedrske aktivnosti, ki bi iz civilne namembnosti lahko prerastle v izgradnjo jedrskih oborožitvenih sistemov.

NEZAKONITE MIGRACIJE

Migracijski tokovi proti Evropi so se v letu 2022 okrepili. Po podatkih Frontexa je zunanje meje EU lani nezakonito prestopilo okoli 330.000 oseb, kar je 64 odstotkov več kot leta 2021 in največ po letu 2016. Skoraj polovica vseh nezakonitih migrantov je pripotovala v EU preko zahodnobalkanske poti, povečan migrantski pritisk pa so zabeležili tudi na vzhodno- in osrednji sredozemski poti. Povečan migrantski pritisk smo beležili tudi v Sloveniji, ki je ena od tranzitnih držav na balkanski migrantski poti v EU.

Število nezakonitih prestopov meje - primerjalno 2021 in 2022

VIR: Frontex, FB, 13. januar 2023

Leto 2022 je močno zaznamovala vojna v Ukrajini, saj so evropske države sprejele skoraj pet milijonov beguncev iz te države, ki so v EU večinoma vstopili na zakonit način.

Migracije so kompleksen pojav, na katerega vplivajo številni dejavniki. Posledice pandemije, vojne v Ukrajini in podnebnih sprememb so na nekaterih območjih na Bližnjem vzhodu, v Srednji Aziji in Afriki še povečale politično in gospodarsko negotovost. V številnih državah se soočajo s političnimi krizami, oboroženimi konflikti in slabimi socialno-ekonomskimi razmerami, na večji interes prebivalcev za odhod v EU pa vplivajo tudi možnost hitre izmenjave informacij prek družabnih omrežij ter velika ponudba tihotapskih storitev. Države Zahodne, Srednje in Severne Evrope ostajajo s svojim razvitim gospodarstvom, ugodnimi življenjskimi pogoji ter tam živečimi diasporami privlačne za številne migrante. Približno dve tretjini tistih, ki v EU zaprosijo za azil, sicer ni upravičenih do mednarodne zaščite.

V letu 2023 se bo migrantski pritisk najverjetneje še stopnjeval.

Pri obravnavi ilegalnih migracij gre poleg humanitarnega upoštevati tudi politični in varnostni vidik, saj se lahko migracije uporabljajo kot sredstvo političnega pritiska oziroma hibridnega delovanja, z njimi pa so povezana tudi različna varnostna tveganja, med drugim možnost infiltracije pripadnikov terorističnih ali oboroženih skupin med migrante ter aktivnosti mednarodnega organiziranega kriminala.

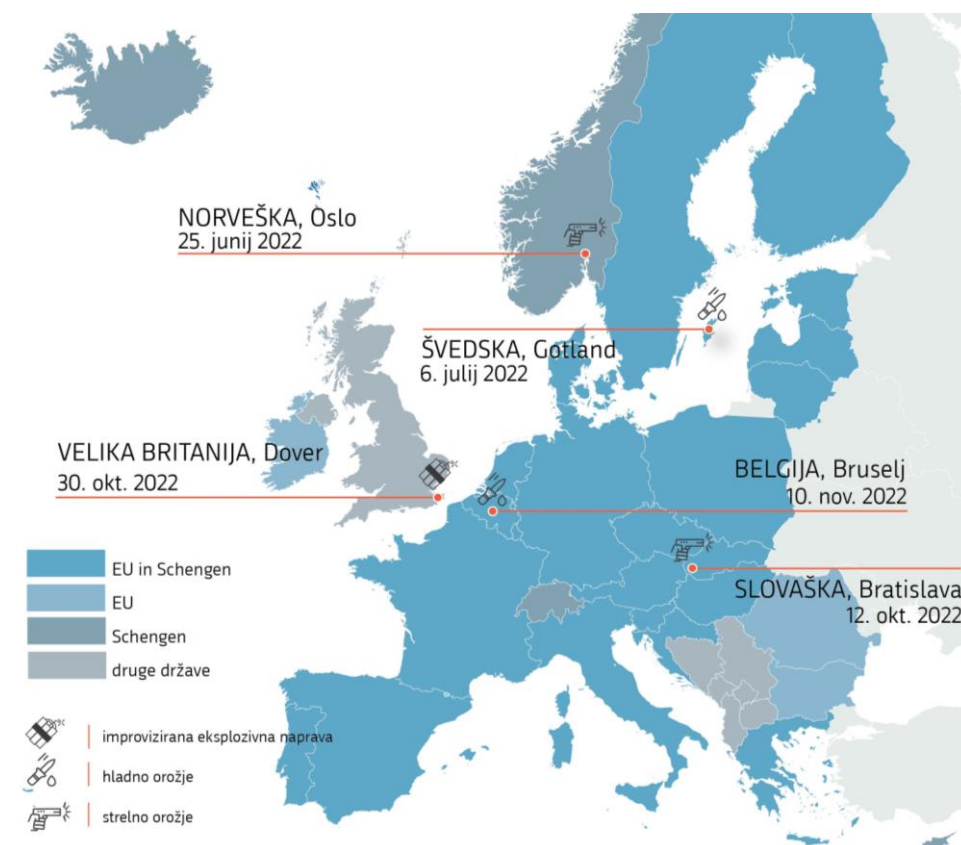
TERORIZEM

V letu 2022 ni bilo zaznanih neposrednih ali posrednih terorističnih groženj proti Republiki Sloveniji. Prav tako ni bilo drugih aktivnosti, ki bi nakazovale na možnost terorističnih dejavnosti proti interesom Republike Slovenije doma ali v tujini, zato je **ocena teroristične ogroženosti** Republike Slovenije, ki jo določa Medresorska delovna skupina za protiterorizem, ostala **nizka**. V letu 2022 agencija v Sloveniji ni zaznala delovanja nasilnih skupin, ki bi ogrožale nacionalno varnost ali ustavno ureditev naše države.

V Evropi je zaznati porast (samo)radikalizacije mlajših mladoletnikov, starih med 12 do 16 let, predvsem prek spletne propagande IS, največkrat prek omrežij kot so Twitter, TikTok, Discord in igralnih platform. Radikalizirani posamezniki obenem postajajo vse bolj varnostno ozaveščeni in uporabljajo platforme, ki jim ponujajo varno komunikacijo. Povečuje se tudi uporaba drugih orodij za prikrivanje delovanja na spletu, zato je radikalizirane posameznike še težje zaznati.

V letu 2022 je bilo v Evropi izvedenih pet terorističnih napadov, ki so jih države, v katerih so se nasilni napadi zgodili, označile za takšne. V treh napadih je bil motiv islamski, v dveh pa desni ekstremizem. V njih so napadalci uporabili strelno ali hladno orožje, pa tudi improvizirane eksplozivne naprave. V Evropi sicer vse bolj narašča število nasilnih napadov oseb, ki imajo duševne oz. psihološke zdravstvene težave, kar otežuje označevanje nasilnih napadov za terorizem. V letu 2022 so evropske države poročale o vsaj 29 nasilnih incidentih, ki jih ni bilo mogoče označiti za ekstremistične. Modus operandi napadov ostajajo lahko dostopna orožja (hladno orožje, avtomobili) ter v redkih primerih tudi strelno orožje. Tarče napadalcev ostajajo javna mesta in naključni mimoidoči, občasno tudi pripadniki varnostnih organov. Po obveščevalnih ocenah evropskih služb se bodo ti trendi nadaljevali tudi v prihodnje.

Poleg aktivnosti terorističnih skupin na območjih kriznih žarišč agencija posebno pozornost namenja teroristični grožnji v Evropi in regiji Zahodnega Balkana ter vplivu ukrajinske vojne na teroristično grožnjo v Sloveniji in Evropi.

[Objava teroristične ogroženosti Republike Slovenije na spletnem vladnem portalu gov.si](https://www.gov.si/teme/ocena-teroristicne-ogrozenosti-slovenije/)
www.gov.si/teme/ocena-teroristicne-ogrozenosti-slovenije/

Ocena teroristične ogroženosti Slovenije

Trenutna teroristična ogroženost Slovenije po oceni Medresorske delovne skupine za protiterorizem ostaja NIZKA.

Stopnja teroristične ogroženosti: NIZKA

Pristojni organi, ki delujejo v okviru Medresorske delovne skupine za protiterorizem (MDS-PTR), so na redni seji 18. januarja 2023 sprejeli novo oceno teroristične ogroženosti Republike Slovenije. Pri pripravi ocene je MDS-PTR upoštevala aktualne varnostne razmere v regiji, Evropi in njeni soseščini ter njihov vpliv na teroristično ogroženost Republike Slovenije. V preteklem obdobju ni bilo zaznanih neposrednih ali posrednih terorističnih groženj proti Republiki Sloveniji oziroma drugih aktivnosti, ki bi nakazovale na možnost terorističnih aktivnosti proti interesom Republike Slovenije doma ali v tujini, zato ocena teroristične ogroženosti Republike Slovenije ostaja NIZKA (na drugi od petih stopenj). V primeru, da bodo pristojni organi pridobili podatke, ki bi kazali na morebitne posredne ali neposredne teroristične grožnje Republiki Sloveniji, bo MDS-PTR na tej podlagi sprejela odločitev o morebitni spremembi ocene teroristične ogroženosti.

KAZALO

- > Stopnja teroristične ogroženosti: NIZKA
- > Aktualno
- > O Medresorski delovni skupini za protiterorizem
- > Petstopenjski model določanja teroristične ogroženosti

Islamska država (IS) in Al Kajda trenutno nimata operativnih zmogljivosti za neposredne napade na cilje v Evropi, vendar ohranjata namen izvajanja neposrednih napadov na zahodne in evropske tarče. Skupini sta še vedno močno dejavni na spletu prek propagandnih kanalov, ki so na voljo v več jezikih. Tako IS kot Al Kajda imata svoje podružnice na Bližnjem vzhodu, v Aziji in Afriki, predvsem slednja postaja novo središče globalnega džihada, saj so tam teroristične skupine v zadnjem letu izvajale največ aktivnosti.

V zahodnobalkanski regiji v zadnjem obdobju ni bilo terorističnih napadov z islamističnim ozadjem, čeprav grožnja ostaja. Zadnji večji načrtovani teroristični napad v regiji so kosovski varnostni organi preprečili oktobra 2021, ko so aretirali teroristično celico Islamske države. Stopnja teroristične ogroženosti držav na Zahodnem Balkanu se giblje med nizko (Albanija, Črna gora, Srbija) in srednjo (BiH, Kosovo in Severna Makedonija). Največjo teroristično grožnjo pomenijo (samo)radikalizirani posamezniki, ki jih navdihuje džihadistična propaganda in so pripravljeni izvesti nasilna dejanja v imenu islamistične ideologije.

POVRATNIKI Z ISLAMSKIH BOJIŠČ IN RADIKALIZIRANI ZAPORNIKI - TVEGANJA

Tveganje za evropsko varnost pomenijo povratniki iz Evrope, ki so se borili v Siriji in Iraku, pa tudi tisti, ki jim tja ni uspelo odpotovati, ter obsojenci, ki prestajajo ali so že prestali zaporne kazni za kazniva dejanja, povezana s terorizmom. Na varnostne razmere negativno vplivajo tudi drugi dejavniki tveganja, in sicer: dokaj enostaven dostop do orožja; kratkotrajne zaporne kazni za kazniva dejanja, povezana s terorizmom; obstoj tranzitnih (migracijskih) poti preko Zahodnega Balkana v Evropo; neposredni kontakti med ekstremisti na Zahodnem Balkanu in diasporo v Evropi; ter aktivnosti in vpliv radikalnih pridigarjev na proces radikalizacije. Na Zahodnem

Balkanu se je v preteklem letu nadaljevalo vračanje državljanov z bojišč v Siriji, čeprav v manjšem obsegu kot leto prej. Postopek za njihovo ponovno vključevanje v družbo običajno dolgo traja, rezultati pa so negotovi zaradi možnosti, da povratniki nadaljujejo z zagovarjanjem džihadistične ideologije in poskušajo motivirati ljudi v okolici za izvajanje terorističnih aktivnosti.

MEDNARODNI ORGANIZIRANI KRIMINAL

Dejavnost mednarodnih organiziranih kriminalnih združb pomeni stalno varnostno tveganje za Slovenijo in njene državljane. Zaradi geografskega položaja te združbe naše ozemlje izrabljajo za večinoma tranzitno, v manjši meri pa tudi ciljno območje pri tihotapljenju prepovedanih drog v države EU, organiziranju in izvajanju nezakonitih migracij, nezakoniti trgovini z orožjem in razstrelivom, izdelavi ponarejenih dokumentov in trgovanju z njimi ter pranju denarja, pridobljenega s kriminalnimi aktivnostmi. Pri teh nezakonitih dejavnostih prednjačijo združbe iz Jugovzhodne Evrope, ki delujejo vzdolž t. i. balkanske tihotapske poti, ter iz vzhodnoevropskih in azijskih kot tudi držav Bližnjega vzhoda in Severne Afrike. Kriminalne združbe z območja JVE so bile v zadnjih letih odgovorne tudi za izvedbo večjega števila oboroženih incidentov in umorov po naročilu (v državah JVE, pa tudi v Sloveniji in v drugih državah EU) med pripadniki konkurenčnih klanov. V napadih je bilo s strelnim orožjem in/ali z eksplozivnimi napravami ranjenih ali ubitih večje število ljudi.

V lanskem letu so mednarodne kriminalne združbe nadaljevale tudi s tihotapljenjem nezakonitih migrantov, ki delujejo med Pakistanom oz. Afganistanom ter vzdolž t. i. zahodnobalkanske migrantske poti preko Slovenije do ciljnih držav EU. Kot organizatorji in prevozniki nezakonitih migrantov so izstopali tuji državljani, ki prebivajo v Sloveniji ali drugih državah EU in Jugovzhodne Evrope, z njimi pa sodelujejo tudi nekateri državljani Slovenije ter nemalokrat tudi sami migranti, praviloma z že urejenim statusom v Sloveniji ali drugih državah EU. Pri usmerjanju migrantov in dajanju navodil za potovanje igrajo še naprej pomembno vlogo internet in družbena omrežja ter mobilne aplikacije za varno komuniciranje.

PROLIFERACIJA

Proliferacija v smislu dostopanja do tehnologije, tako v obliki materialov kot specifičnega strokovnega znanja, potrebnega za razvoj in izdelavo sodobnih oborožitvenih sistemov za množično uničevanje, zaradi geopolitičnih premikov vse bolj pridobiva pomen. Napredek, ki ga nekatere države dosežajo na določenih področjih v oborožitvenih programih, presega zmogljivosti njihovih domačih industrijskih in znanstvenih programov. Zato tehnologijo pridobivajo tudi s pomočjo tretjih držav ali pa vrzeli odpravljajo s ciljno usmerjeno industrijsko in tehnološko vohunsko dejavnostjo, največkrat prek kibernetičnih napadov.

Slovenija je za te akterje zanimiva zaradi napredne znanstveno-raziskovalne dejavnosti, tehnološko razvitega podjetništva ter njenega statusa strateškega regionalnega transportno-logističnega vozlišča. Med obsežnimi količinami uvoznih in izvoznih pošilk se vsako leto obravnava tudi raznovrstne strateško pomembne materiale in izdelke za dvojno rabo, ki se lahko uporabljajo tako v civilne kot vojaške namene in so zato podvrženi strogemu kontrolnemu režimu.

Agencija skupaj z drugimi državnimi organi in tujimi partnerskimi službami posveča pozornost preprečevanju kršitve mednarodnih konvencij in pogodb, ki Republiko Slovenijo obvezujejo na področju proliferacije oz. preprečevanja širjenja orožja, sredstev in opreme za množično uničevanje ter blaga za t. i. dvojno rabo.

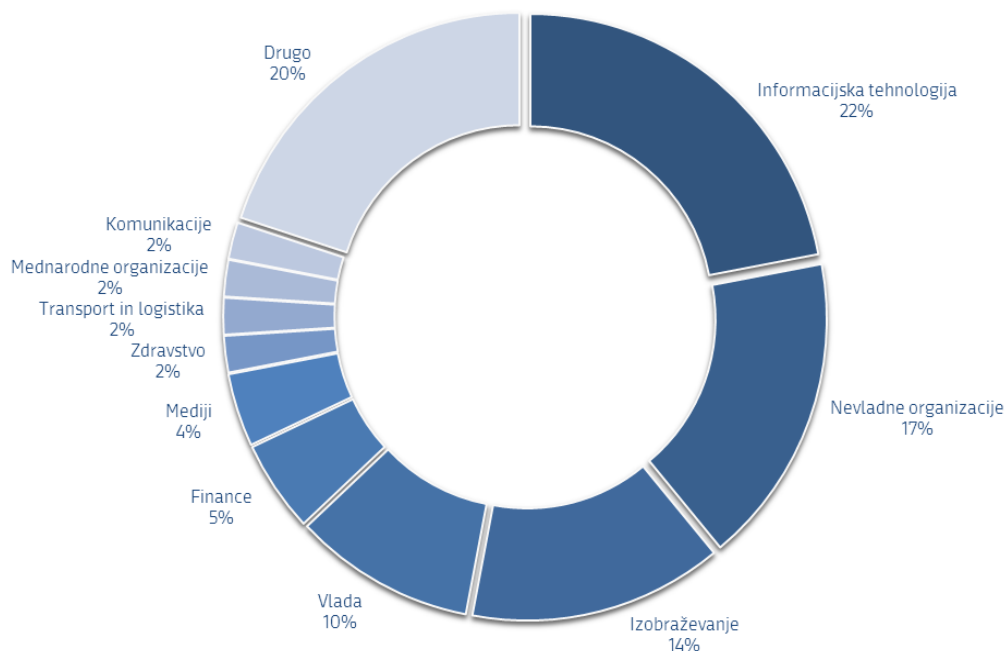
KIBERNETSKE GROŽNJE

Agencija pridobiva in analizira podatke ter posreduje informacije o delovanju tujih kibernetских akterjev, ki bi lahko ogrozili interese in nacionalno varnost Republike Slovenije. Osredotoča se predvsem na napredne kibernetские akterje, ki jih lahko povežemo s tujimi obveščevalnimi službami. Spremenjene varnostne razmere v Evropi in drugod po svetu v letu 2022 so povečale intenziteto njihovega delovanja ter kompleksnost njihovih orodij, taktik in postopkov. Zaradi izrazite nadnacionalne komponente tovrstnih tveganj agencija pri izmenjavi podatkov tesno sodeluje s tujimi partnerskimi službami, na nacionalni ravni pa z ostalimi deležniki iz sistema kibernetické varnosti Republike Slovenije.

Preprečevanje tradicionalnih konfliktov in izvajanje nadzora nad ofenzivnimi sredstvi zlonamernih tujih akterjev z obveščevalnimi motivi je najtežje uresničljivo v kibernetickem prostoru. Gre za tehnološko evolucijo v strategiji obveščevalnega pridobivanja podatkov, saj akter ni prisoten na prizorišču napada oziroma na območju pridobivanja informacij.

V zadnjem desetletju so številne države znatno okrepile svoje zmogljivosti ofenzivnega delovanja v kibernetickem prostoru, posledično pa se povečujejo njihove kibernetické aktivnosti. Motivi izvajalcev teh aktivnosti so različni, in sicer od pridobitve dostopa do političnih, ekonomskih, tehnoloških ali vojaških podatkov, do povzročanja motenj ali celo onesposobljenja delovanja informacijsko-komunikacijskih sistemov. Kiberneticki napadi za storilce pomenijo nizko tveganje glede neposrednega pripisovanja odgovornosti in velike možnosti za uspeh.

Z obveščevalnimi službami tujih držav so povezani zlasti napredni kiberneticki akterji. Ti z izkoriščanjem ranljivosti ali javnih objav uporabniških imen in gesel lažje identificirajo vstopne točke v ciljne informacijsko-komunikacijske sisteme. Ob uspešnem vstopu izvajajo kompleksne, dobro načrtovane, dolgotrajne in prikrite operacije obveščevalnega pridobivanja podatkov v informacijsko-komunikacijskih sistemih strateško izbranih tarč iz različnih sektorjev.

Cilj delovanja tujih državno sponzoriranih kibernetičkih akterjev je lahko tudi izvajanje t. i. psiholoških operacij, ki lahko vključujejo širjenje napačnih informacij, propagande kot tudi teorij zarote in sovražnega govora. Zaradi širokega dostopa do pametnih naprav za komuniciranje je dezinformacijski potencial tovrstnih zlonamernih aktivnosti velik in lahko vpliva na nacionalno (kognitivno) varnost. Posledice tovrstnega manipuliranja lahko ogrozijo vitalne interese določenih suverenih držav, saj lahko vplivajo na javno mnenje, odvrtačajo pozornost, sejejo strah in nezaupanja v državne institucije, spodkopavajo splošno sprejete vrednote in družbeno enotnost ter vplivajo na potek demokratičnih družbenih procesov, kot so volitve.

IZPOSTAVLJENO

PROTIOBVEŠČEVALNO PODROČJE

Zaznavanje in ugotavljanje obsega obveščevalnega delovanja tuje države je zahteven proces, še posebej če deloma ali v celoti poteka le v kibernetiki domeni. Temeljna značilnost je stroga tajnost teh aktivnosti. Kljub temu obstajajo nekateri indikatorji, ki omogočajo zaznavanje tovrstnih operacij na domačem ozemlju. Obveščevalne službe so eno od ključnih političnih orodij moči tuje države, njihov pomen pa se v vojnem času še okrepi.

Zaostreni odnosi med Zahodom in Rusko federacijo zaradi vojne v Ukrajini so vplivali tudi na širše trende tuje obveščevalne dejavnosti, usmerjene proti Republiki Sloveniji ali zavezništvu. Zaradi izrazito tranzitne geografske lege ter dejstva, da smo integralni del Nata in EU, je Slovenija zanimiva za obveščevalne procese, ki so tudi posledica dinamike v spreminjajočem se mednarodnem okolju tekmovanja svetovnih velesil. Tuje obveščevalno delovanje je vse bolj kompleksno in večdimenzionalno. Tudi zaradi tega je pomembna vloga agencije pri preventivnem protiobveščevalnem varnostnem ozaveščanju ter dvigovanju nacionalne odpornosti.

Sestavni del tujih obveščevalnih dejavnosti v ciljni državi je lahko tudi vmešavanje v njene družbene procese. Tuji akterji prek tajnega, zavajajočega ali celo ogrožajočega delovanja v družbi ciljne države ogrožajo njeno državno suverenost in vplivajo na

njene državne in varnostne interese. Pri tem skušajo promovirati oz. uveljavljati lastne interese in se vpletati v politične procese nosilcev odločanja na različnih ravneh (vladni, lokalni) kot tudi v gospodarstvu in medijskih organizacijah ciljne države. Prizadevajo si tudi vplivati na javno mnenje in javno razumevanje ali odnos do različnih družbenih vprašanj na različne prikrite načine.

Kaj to pomeni za posameznika?

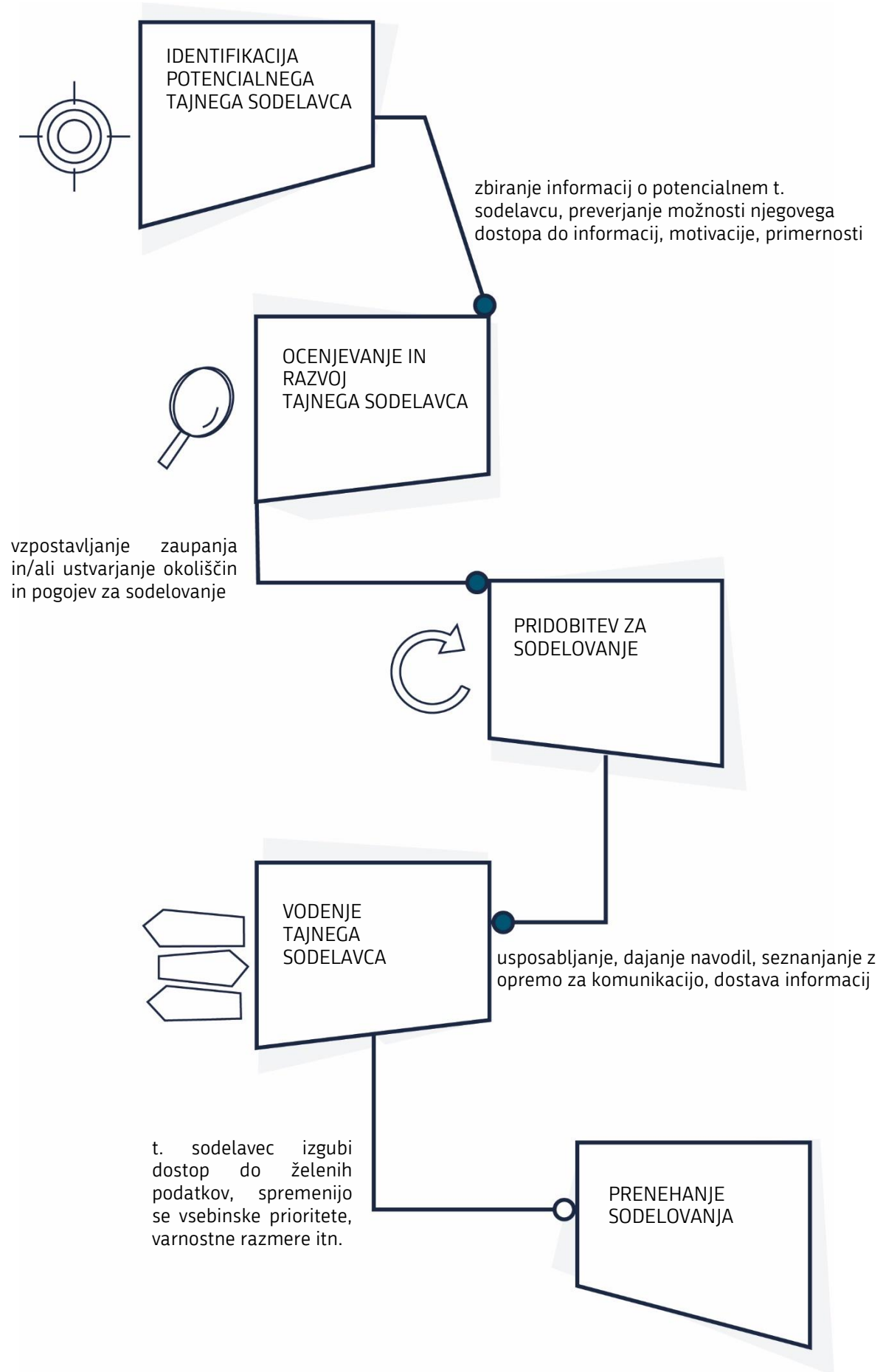
Tuji akterji, bodisi uradni predstavniki, obveščevalci ali različni posredniki (novinarji, poslovneži, akademiki), poskušajo ustvariti stik s ciljnimi osebami in razviti zaupen odnos, ki bi jim omogočil izvajanje vpliva nanje in prek njih uresničevanje lastnih interesov. V ta namen skušajo ustvariti položaj, v okviru katerega bi lahko s ciljno osebo vzpostavili osebni odnos in/ali občutek dolžnosti, na podlagi katerega bodo lahko od nje izvabljali želene podatke ali vplivali na njene odločitve.

Najpogosteje se odnos, zaradi katerega se v ciljanih posameznikih vzbudi občutek dolžnosti, vzpostavi prek:

- daril,
- donacij,
- brezplačnih potovanj,
- pospešenih migracijskih postopkov,
- socialnega mreženja,
- seminarjev, študijskih tur ipd.

Tovrstno delovanje lahko traja daljše obdobje brez neposredne zahteve za izvajanje protiuslug. Dlje ko omenjeno poteka, bolj se krepi občutek krivde oz. zadolženosti, povečuje pa se tudi tveganje za škodljive posledice.

Pridobivanje tajnega sodelavca, sodelovanje - shematski prikaz

GOSPODARSKA VARNOST

Močno in odporno nacionalno gospodarstvo je temelj nacionalne varnosti vsake države. Ta zajema možnost države, da zagotavlja svojo neodvisnost, blaginjo v ekonomskem pomenu ter fizično zaščito življenja in premoženja državljanov. Pomeni tudi njeno možnost, da si prek proizvodnje ali trgovskih poti zagotovi blago in storitve, ki jih potrebuje za zagotavljanje varnosti, ter da izvaja zastavljeno ekonomsko politiko in uresničuje gospodarske razvojne cilje. Globalizacija, ki po eni strani prinaša koristi, na drugi strani povečuje ranljivost, saj je nacionalno gospodarstvo vse bolj izpostavljeno odločitvam tujih akterjev, ki gospodarsko odvisnost spremenijo v instrument za uveljavljanje politične volje.

Agencija spremlja gospodarske procese in premike na regionalnih in globalnih trgih, ki bi lahko vplivali na gospodarsko varnost kot tudi gospodarske interese države v tujini. Minulo leto je pri tem zaznamovalo postopno postpandemsko obujanje globalnega gospodarstva in ponovno vzpostavljanje številnih med pandemijo prekinjenih mednarodnih trgovskih poti. Ko se pandemija covid-19 še ni v celoti končala in je s svojimi mnogostranskimi učinki še naprej močno vplivala na evropsko in svetovno gospodarstvo, je Evropo in posredno tudi ves preostali svet zajela nova kriza, ki jo je povzročila ruska vojaška agresija na Ukrajino. Poleg izziva glede zagotavljanja energetske varnosti je bila za številne, zlasti najrevnejše države, najbolj zaskrbljujoča prehranska kriza, ki so jo povzročile pretrgane logistične povezave in otežena setev ter žetev na rodovitnih kmetijskih območjih zaradi oboroženih spopadov.

Zaradi vojne v Ukrajini in posledičnih zaostrenih političnih odnosov EU, ZDA in mnogih drugih držav z Rusijo, ki so zoper njo uvedle tudi številne omejevalne ukrepe na ekonomskem in drugih področjih, se je

evropsko in s tem tudi slovensko gospodarstvo lani soočalo z novimi tveganji in izzivi še posebej na energetske področju. Krizne razmere z visokimi cenami energentov, ki so sicer nastale že v letu 2021, so se še dodatno zaostrele ter ustvarjale izjemno povečan pritisk na splošne makroekonomske, finančne ter tudi socialne razmere (rast inflacije, večja verjetnost recesije, druginja, padec standarda itn.). Strateška odločitev EU o nujnosti hitrega in obsežnega zmanjšanja energetske odvisnosti od Rusije, zlasti od njenega zemeljskega plina, je terjala ne le preusmeritve k drugim dobaviteljem, ampak tudi številne druge ukrepe za zagotovitev zanesljive in zadostne oskrbe z energijo držav članic oz. njihovo energetske varnost.

Ob nadaljnji negotovosti glede poteka in trajanja vojne ter številnih drugih globalnih dejavnikov tveganja, so se oblikovali načrti za krepitev odpornosti proti dobavnim motnjam in za povečevanje domačih proizvodnih zmogljivosti nekaterih kritičnih proizvodov, ki bodo ključni elementi ekonomije (trajnostne) prihodnosti.

Poleg usmerjenosti k nemotenemu in učinkovitejšemu delovanju energetskih trgov ter povečane skrbi za varnost energetske infrastrukture so se ukrepi nanašali tudi na t. i. zeleni prehod k trajnostnim energetskim virom oziroma uresničevanje evropske podnebne in energetske strategije. Ta je tudi brez napetih geopolitičnih razmer sama po sebi zelo velik politični, družbeno-ekonomski, finančni in tehnološki izziv. Čeprav je povezano tudi s tveganji, pa je pomembneje, da so se v omenjenem okviru ponujale (in se ponujajo) predvsem različne priložnosti tudi za slovensko gospodarstvo.

Pomemben del nalog agencije je tudi spremljanje in ugotavljanje tveganj za tuje obveščevalno in hibridno delovanje proti slovenskim interesom pod pretvezo zakonitih gospodarskih aktivnosti, ki med drugim lahko vodijo v ustvarjanje gospodarske ali finančne odvisnosti, izvajanje pritiska na procese nosilcev odločanja v državi, nezakonitega dostopa in odtujitve intelektualne lastnine, zavrnitve ali prekinitve gospodarskih dogovorov itd.

HIBRIDNE GROŽNJE

SSKJ:

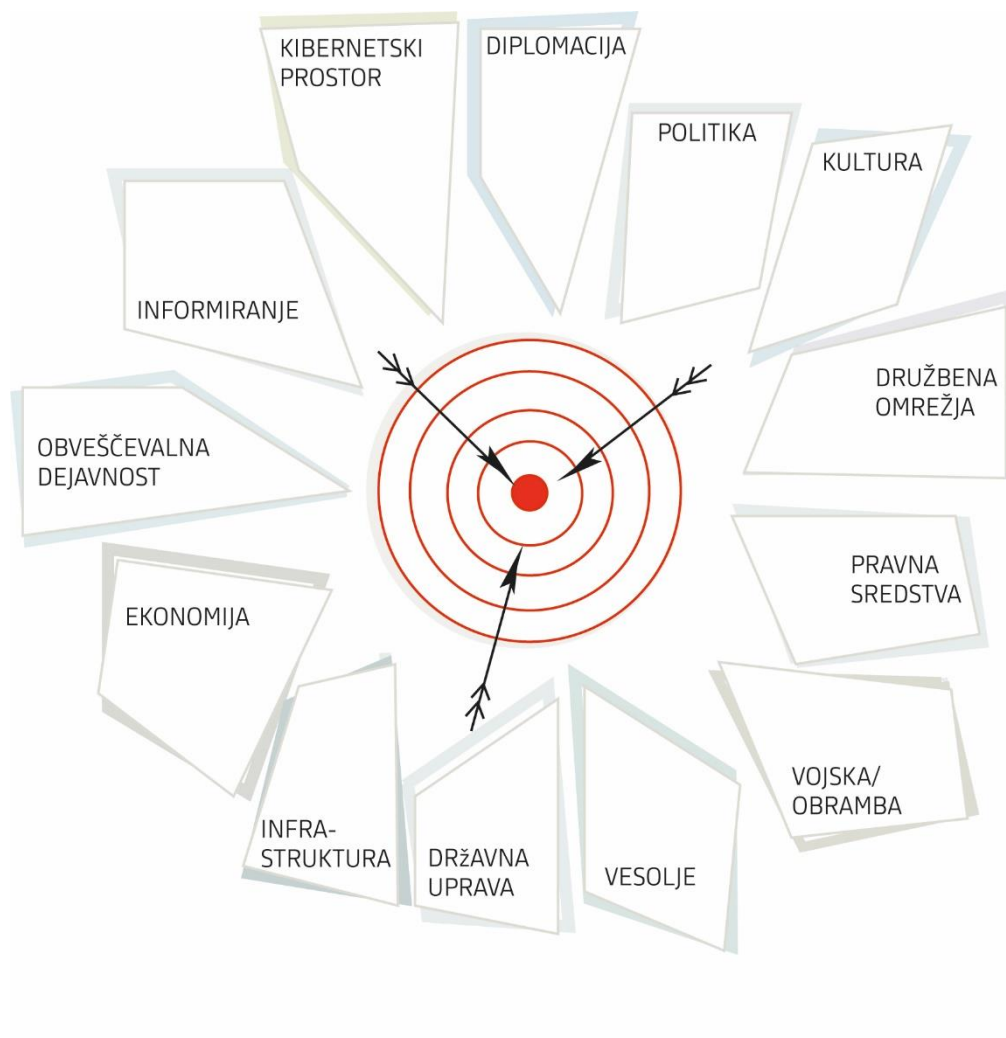
"Hibridnost je lastnost oz. značilnost hibridnega, sposobnost združevanja različnih lastnosti dveh organizmov".

Hibridno bojevanje v pomenu kombinirane in prikrite uporabe orodij t. i. trde in mehke moči za doseganje taktičnih ciljev tuje države ni nov pojav, nov je le razširjen manevrski prostor hibridnih akterjev, povezan s tehnološkim razvojem družbe, npr. pojavom socialnih omrežij in kibernetnega prostora.

V preteklosti se je pogostouporabljal tudi izraz asimetrično vojskovanje, ki lahko označuje spopad med dvema akterjema, ki se bistveno razlikujeta po moči (npr. državne vojaške strukture v spopadu s taktično usposobljenimi nedržavnimi oz. paravojaškimi strukturami), pomeni pa lahko tudi napad na šibko točko nasprotnika, ki povzroči šok ali zmedo in vpliva na (oslabljen) nasprotnikov odziv ter poveča učinek napada.

V širšem pomenu zajema hibridno bojevanje naraščajočo kompleksnost modernih konfliktov, ki na koordiniran in centralno voden način vključujejo vsa razpoložljiva sredstva, in sicer od kibernetnega vojskovanja, psihološke propagande, gospodarske vojne do obveščevalnega delovanja, ki se usmerjajo v šibke točke države, ki je tarča napada, s ciljem njene destabilizacije in doseganja strateškega cilja.

Hibridne grožnje - shematska ponazoritev

SOVA V
ŠTEVILKAH

41% žensk | 59% moških

47,6 let | povprečna starost zaposlenih

69% | zaposlenih s VII. stopnjo izobrazbe

23,92 let | povprečna delovna doba

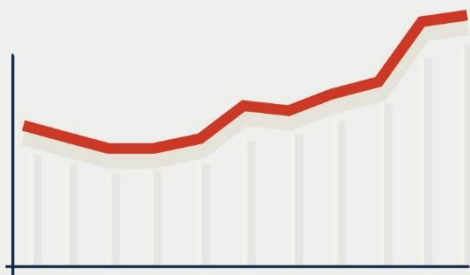
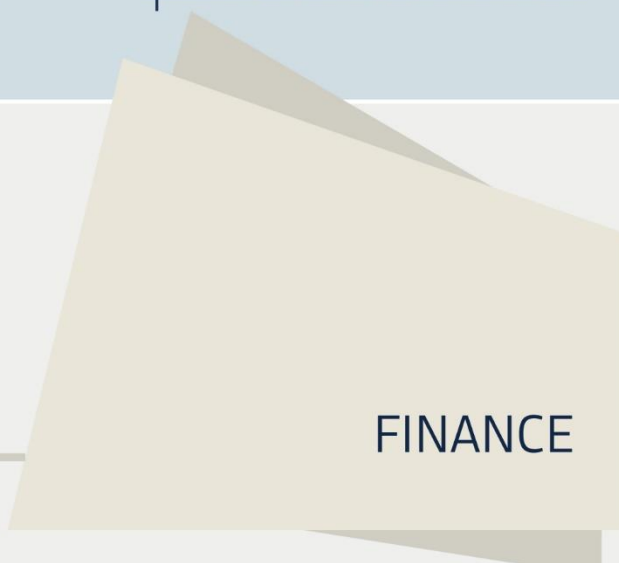

gibanje števila zaposlenih po letih od 2012 do 2022

20.518.562,40 EUR

veljavni proračun
agencije na dan
31. 12. 2022

gibanje
višine
proračunskih
sredstev
po letih
od 2012 do 2022